

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 305/2021-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Babjakom, Kováčska 40, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Pc 31/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Pc 31/2017 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice I sa **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Pc 31/2017 konal bez zbytočných prietahov.
3. Okresný súd Košice I **je povinný** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume **3 500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Košice I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **691,34 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Pc 31/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 305/2021 z 13. júla 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Zo sťažovateľom predneseného skutkového stavu a priložených dôkazov vyplýva, že v napadnutom konaní má procesné postavenie navrhovateľa a podaním doručeným okresného súdu 3. mája 2017 sa proti svojmu otcovi ako odporcovi domáha určenia vyživovacej povinnosti na plnoleté dieťa. Podľa sťažovateľa sa namietané konanie od svojho začiatku vyznačuje nečinnosťou okresného súdu, ktorý prvé súdne pojednávanie nariadil až po žiadosti sťažovateľa, a to na 13. február 2018. V tejto súvislosti sťažovateľ akcentuje, že prvé pojednávanie sa síce uskutočnilo, ale len vo forme výsluchu jeho osoby (vykonaný dožiadanou sudkyňou, pozn.), pretože zákonná sudkyňa (z dôvodov na jej strane, pozn.) nariadený termín pojednávania tesne pred jeho uskutočnením odročila. Ďalšie nariadené pojednávania boli podľa jeho názoru zrušené, a to z dôvodu absencie doručenia predvolania jeho otcovi ako osobe, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné. Na pojednávaniach uskutočnených 23. mája 2018 a 14. augusta 2018 sa riešila výlučne otázka neprítomnosti odporcu a postup pri jeho predvolaní na súdne pojednávanie. Otázka pobytu odporcu bola predmetom skúmania aj na pojednávaniach uskutočnených 9. októbra 2018 a 7. novembra 2018.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta celú dĺžku napadnutého konania (bod 3 tohto nálezu, pozn.) a osobitne poukazuje na skutočnosť, že okresný súd po uskutočnení pojednávania (7. november 2018, pozn.) v napadnutom konaní nepokračoval a ostal nečinný aj po tom, ako mu sťažovateľ adresoval návrhy na vykonanie dokazovania (20. marec 2019, pozn.). Z dôvodu pretrvávajúcej nečinnosti sťažovateľ 19. septembra 2019 zaslal okresnému súdu výzvu na konanie vo veci a nariadenie pojednávania. Súdne pojednávanie bolo následne nariadené až na 28. apríl 2020, avšak pre opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 došlo neskôr k jeho zrušeniu. Pojednávanie sa v napadnutom konaní uskutočnilo až 11. augusta 2020 a po vykonaní dôkazov bolo ďalšie pojednávanie odročené na neurčito, a to na účel vypočutia svedkov a dožiadania do Spolkovej republiky Nemecko, v ktorej mal pracovať otec sťažovateľa. Súdne pojednávanie nariadené na účel vypočutia svedkov na 27. október 2020 bolo opäť zrušené, a to z dôvodu odchodu zákonnej sudkyne do dôchodku, pričom ku dňu podania ústavnej sťažnosti neboli v napadnutom konaní vykonané žiadne ďalšie úkony.

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ďalej uviedol, že po rozvode rodičov sa ocitol vo finančne náročnej situácii, keď mu v súvislosti so štúdiom na vysokej škole vo Veľkej Británii finančne pomáhala len jeho matka. Keďže okresný súd o vyživovacej povinnosti jeho otca stále nerozhodol, vo Veľkej Británii sa musel popri štúdiu zamestnať a na účel pokračovania v štúdiu si musel zobrať aj niekoľko študentských pôžičiek. Vzhľadom na to sťažovateľ zažíval veľmi stresujúce obdobie, keďže si na jednej strane potreboval zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov pre svoje štúdium a na strane druhej sa mu pre pracovné vyťaženie výrazným spôsobom skracoval čas prípravy na vyučovanie. Na podklade uvedených skutočností odôvodnil zásah do jeho namietaných práv a výšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že od začiatku napadnutého konania spočíval jeho postup v riešení otázky adresy pobytu odporcu, ktorý si zásielky všeobecného súdu na adresách uvedených sťažovateľom nepreberal a tieto boli vrátené okresnému súdu s poznámkou doručovateľa „adresát neznámy“. Okresný súd zisťoval adresu pobytu odporcu u jeho rodičov, ako aj v pracovnej agentúre, ktorá mala odporcovi sprostredkovať prácu v Spolkovej republike Nemecko, avšak ani vykonaným postupom sa mu nepodarilo zistiť, či sa odporca zdržiava na území Spolkovej republiky Nemecko, či tam pracuje a aký je jeho príjem z pracovnej činnosti. Okresný súd ďalej vo svojom vyjadrení konštatoval, že v napadnutom konaní boli nariadené súdne pojednávania na 27. marec 2017 (správne má byť rok 2018, pozn.), 24. apríl 2018, 23. máj 2018, 14. august 2018, 19. október 2018 (správne má byť 9. október 2018, pozn.), 7. november 2018, 12. december 2018, 11. august 2020 a 27. október 2020, ale ani na jednom pojednávaní nebola právna vec sťažovateľa prejednaná. Podľa okresného súdu boli nariadené súdne pojednávania odročené z dôvodu mimoriadnej situácie (nahlásenie bomby, pozn.) alebo z dôvodu, že odporcovi nebolo riadne doručené predvolanie na súdne pojednávanie. Na podklade obsahu súdneho spisu okresný súd v závere svojho vyjadrenia rezultoval, že postup súdu bol nesústredný a neefektívny, a preto považuje podanú ústavnú sťažnosť sťažovateľa za dôvodnú, pričom doplnil, že od 27. októbra 2020 bola právna vec sťažovateľa pridelená novému zákonnému sudcovi, a to z dôvodu ukončenia výkonu funkcie sudcu u predchádzajúcej zákonnej sudkyňi.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike prisvedčil tvrdeniu okresného súdu, podľa ktorého je podaná ústavná sťažnosť dôvodná a postup všeobecného súdu bol v napadnutom konaní nesústredný a neefektívny, čím došlo k porušeniu jeho namietaných práv. Na podklade uvedeného akcentoval, že napadnuté konanie trvá viac ako štyri roky, a to aj napriek tomu, že prejednávaná právna vec je skutkovo a právne jednoduchá a predmet konania (určenie vyživovacej povinnosti, pozn.) si vyžaduje rýchle poskytnutie súdnej ochrany. Podľa sťažovateľa okresný súd zlyhal vo svojej povinnosti využiť všetky dostupné právne prostriedky, ktorými by zabezpečil prítomnosť odporcu v konaní, a rovnako tak aj pri vykonávaní dokazovania, pretože okresný súd nevypočul rodičov odporcu a nevykonal ani dôkazný prostriedok navrhnutý sťažovateľom na účel zistenia príjmov odporcu v Spolkovej republike Nemecko.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania vrátane ich príloh a súdneho spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo nečinnosťou a nesústreďeným postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, I. ÚS 250/2020).

11. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa osoba obrátila na súd so žiadosťou o rozhodnutie.

12. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného mimosporového konania v čl. 12 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Povinnosť súdu konať v civilnom mimosporovom konaní bez prietahov je vyjadrená napr. aj v § 30 CMP, podľa ktorého po začatí konania postupuje súd v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá, ale aj v § 31 CMP, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní.

13. V súvislosti s posudzovanou ústavnou sťažnosťou ústavný súd poukazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ktorá okrem iného potvrdzuje, že v špecifických prípadoch je pri posudzovaní doby konania pred súdnymi orgánmi potrebné brať do úvahy aj samotný predmet konania, t. j. čo je pre účastníka konania v tomto konaní v stávke – „*at stake*“ (rozsudok ESLP z 31. 3. 1987, X. v. Francúzsko, rozsudok ESLP z 20. 3. 1989, Bock v. Nemecko, rozsudok ESLP z 31. 3. 1992, X. v. Francúzsko, rozsudok ESLP z 26. 4. 1994, Vallée v. Francúzsko, rozsudok ESLP z 8. 2. 1996, A. a iní v. Dánsko a i.). Predmetné je aj prípadom sťažovateľa, ktorý sa svojím návrhom domáha určenia vyživovacej povinnosti proti svojmu otcovi (bod 3 tohto nálezu, pozn.).

14. Európsky súd pre ľudské práva pri poskytovaní ochrany práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého obsahové komponenty sú v zásade

identické s obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, uplatňuje kritérium významu veci z pohľadu sťažovateľa a v tejto súvislosti diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín; ide o konania vyžadujúce primeranú rýchlosť, osobitnú rýchlosť alebo výnimočnú rýchlosť (m. m. III. ÚS 254/2015, III. ÚS 181/2011, II. ÚS 276/2020, I. ÚS 48/2021).

15. Ústavný súd zdôrazňuje, že práve v konaní, ktorého predmetom je rozhodovanie o výživnom (či už pre maloleté alebo plnoleté dieťa), ide o existenčnú otázku, preto sa zo strany všeobecných súdov vyžaduje efektívne vedenie konania s mimoriadnou pozornosťou a postup súdu s osobitnou rýchlosťou (obdobne I. ÚS 500/2019, I. ÚS 48/2021). V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti aj judikatúru ESĽP, z ktorej vyplýva, že prípady týkajúce sa starostlivosti o deti je nevyhnuté prejednávať so všetkou rýchlosťou (pozri rozsudok vo veci Fiala proti Českej republike z 18. 7. 2006, bod 76, porovnaj tiež rozsudky vo veciach Nuutinen proti Fínsku z 27. 6. 2000, Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004). S ohľadom na uvedené tak povaha napadnutého konania odôvodňovala zo strany ústavného súdu prísnejšie hodnotenie postupu okresného súdu z toho hľadiska, či nečinnosťou a neefektívnym postupom konajúceho súdu došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu namietaných práv sťažovateľa.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní boli spôsobené zbytočné prieťahy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 130/2020, I. ÚS 250/2020) a s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (m. m. rozsudok ESĽP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07).

17. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie vo veciach výživného tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ho nemožno považovať za právne ani skutkovo zložitú. Metodika postupu súdov v týchto veciach je jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou. V súvislosti s faktickou (skutkovou) zložitou veci ústavný súd konštatuje, že napriek evidentným problémom s doručovaním písomností otcovi sťažovateľa, ktorého adresa nebola okresnému súdu známa z dôvodu jeho dlhodobého pobytu v zahraničí, nemožno v danom prípade napadnuté konanie považovať za skutkovo zložitú. Postup súdu v prípade nemožnosti doručenia písomností účastníkovi konania (strane) je podrobne upravený v Civilnom sporovom poriadku (ďalej len „CSP“) a to osobitne v prípade nemožnosti doručenia žaloby, resp. návrhu na začatie konania (§ 116 ods. 2 CSP) a v prípade, ak sa súdu nepodarí doručiť iné písomnosti určené do vlastných rúk (§ 111 CSP). V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že v rámci posúdenia kritéria právna a skutková zložitosť nie je možné okresný súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh a doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiaci vznik zbytočných prieťahov.

18. Ústavný súd už niekoľkokrát judikoval, že ani právne či skutkovo sebanáročnejší prípad nesmie trvať v právnom štáte dlhú dobu. Časový horizont toho, kedy sa účastníkovi konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou meradiel celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa rozostavajú kontúry

spravodlivosti ako v očiach dotknutých účastníkov konania, tak aj vo všeobecnom vnímaní verejnosti a verejnej mienky. Neprimeraná dĺžka konania sa potom priamo odráža v dôvere občana v štát, v jeho inštitúcie a v právo, čo je základnou podmienkou pre fungovanie legitímneho demokratického a právneho štátu (m. m. I. ÚS 688/2014, I. ÚS 512/2020, I. ÚS 153/2021).

19. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáchoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že z obsahu predloženého súdneho spisu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou namietaného konania. Práve naopak, z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že sťažovateľ sa aktívne zaujímal o svoju vec, konajúcemu súdu predkladal dôkazy o svojich príjmoch a výdavkoch, podával návrhy na vykonanie dokazovania, a okresný súd opakovane požiadal o prejednanie a rozhodnutie vo veci (urgencie z 19. decembra 2017, 19. septembra 2019, pozn.).

20. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Napriek tomu, že okresnému súdu nie je možné vytknúť absolútnu nečinnosť, pretože z obsahu súdneho spisu je zrejماً jeho snaha zabezpečiť prítomnosť odporcu na súdnom pojednávaní, pre ústavný súd je podstatné, že okresný súd počas obdobia viac ako štyroch rokov od začiatku namietaného konania neuskutočnil žiadne pojednávanie, na ktorom by prejednal sťažovateľom uplatňovaný nárok (bod 6 tohto nálezu), a pozornosť uskutočnených pojednávaní sa takmer výlučne koncentrovala len na zisťovanie adresy odporcu. Záujmu ústavného súdu neunikla ani nesústredenosť okresného súdu pri zisťovaní adresy odporcu, pretože aj keď sťažovateľ opakovane uvádzal možné spôsoby zistenia adresy pobytu odporcu (napríklad iné súdne konanie vedené okresným súdom s osobou odporcu, dopyt na zamestnávateľa, pre ktorého mal odporca v roku 2016 pracovať a iné, pozn.), okresný súd na prednesené skutočnosti reagoval až so značným časovým odstupom, pričom ani jeho oneskorený postup nevedol k zisteniu skutočností, ktoré by mohli aspoň čiastočne ozrejmiť súčasnú adresu odporcu. Navyše, z obsahu predloženého súdneho spisu a z chronológie uskutočnených súdnych pojednávaní uvedenej okresným súdom vo svojom vyjadrení (bod 6 tohto nálezu, pozn.) vyplývajú viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu. *Exempli causa*, (i) po doručení návrhu bolo prvé súdne pojednávanie nariadené až po urgencii sťažovateľa (urgencia doručená okresnému súdu 20. decembra 2017, pozn.), a to na 13. február 2018, ktoré bolo z dôvodov na strane zákonnej sudkyne zrušené a sťažovateľ bol vypočutý predsedníčkou senátu, (ii) po uskutočnení súdneho pojednávania 12. decembra 2018 bolo ďalšie súdne pojednávanie nariadené až na 28. apríl 2020 (nečinnosť v trvaní viac ako 16 mesiacov, pozn.), ktoré bolo z dôvodu opatrení proti šíreniu ochorenia COVID-19 zrušené a odročené na neurčito s tým, že následne pojednávanie sa uskutočnilo 11. augusta 2020. Ústavný súd v tejto súvislosti osobitne akcentuje skutočnosť, že okresný súd ostal po uskutočnení pojednávania 11. augusta 2020 opätovne nečinný, pričom po zrušení nariadeného termínu pojednávania na 27. október 2020 (z dôvodu odchodu zákonnej sudkyne do dôchodku, pozn.) nebol vykonaný žiadny úkon, ktorým by došlo k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v napadnutom konaní stále nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. V kontexte uvedeného ústavný súd pripomína, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

22. Ústavný súd na tomto mieste súčasne zdôrazňuje, že predmet napadnutého konania mal predurčiť postup okresného súdu smerom k jeho maximálnej rýchlosti a efektívnosti, keďže výživné (hoci k plnoletej osobe) predstavuje podstatný hmotný zabezpečovací prvok, ktorý si *a priori* vyžaduje postup súdu s osobitnou starostlivosťou (II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02, I. ÚS 373/2020). Doterajšiu dĺžku napadnutého konania (viac ako 4 roky) preto nemožno kvalifikovať ako primeranú na rozhodnutie o otázke výživného, teda o otázke majúcej vplyv na existenčnú sféru účastníkov konania.

23. Na podklade uvedeného ústavný súd uzatvára, že v prípade sťažovateľa nepochybne došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

V.

Prikázanie okresnému súdu konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov. Keďže ústavný súd zistil, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené (body 6 a 20 tohto nálezu, pozn.), ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

25. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv sťažovateľ v sťažnostnom návrhu požiadal, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur. Svoj návrh odôvodňuje predmetom posudzovanej právnej veci, neprimeranou dobou trvania napadnutého konania, ako aj sťažnými podmienkami na svoje štúdium (bod 5 tohto nálezu, pozn.).

26. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

27. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu, ako aj jeho neefektívny postup v napadnutom konaní, skutočnosť, že zo strany okresného súdu dosiaľ nedošlo k prejedaniu právnej veci sťažovateľa, reflektujúc predmet posudzovaného konania a rozsah porušenia namietaných práv sťažovateľa, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

28. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 691,34 eur s DPH (bod 4 výroku tohto nálezu).

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za tri právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021, t. j. za tri úkony sumu 576,12 eur. Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 115,22 eur, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu